

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง และการใช้โปรแกรมฝึกทักษะชีวิตที่มีต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กเร่ร่อน

สมมติฐานในการศึกษา

1. เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการฝึกตามโปรแกรมทักษะชีวิต และกลุ่มควบคุมมีการพัฒนาทักษะชีวิต หลังการทดลองแตกต่างกัน
2. เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการฝึกทักษะชีวิต และกลุ่มควบคุมมีการพัฒนาทักษะชีวิตระยะติดตามผล แตกต่างกัน
3. เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง มีการพัฒนาทักษะชีวิตระยะหลังการทดลองกับระยะก่อนการทดลองแตกต่างกัน
4. เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง มีการพัฒนาทักษะชีวิตระยะติดตามผลกับระยะก่อนการทดลองแตกต่างกัน
5. เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง มีการพัฒนาทักษะชีวิตระยะหลังการทดลอง กับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน
6. เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการฝึกทักษะชีวิตมีการพัฒนาทักษะชีวิตระยะหลังการทดลองกับระยะก่อนการทดลองแตกต่างกัน
7. เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการฝึกทักษะชีวิตมีการพัฒนาทักษะชีวิตมีการพัฒนาทักษะชีวิตระยะติดตามผลกับระยะก่อนการทดลองแตกต่างกัน
8. เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการฝึกทักษะชีวิตมีการพัฒนาทักษะชีวิตระยะติดตามผลกับระยะหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร ได้แก่ เด็กเร่ร่อนที่พักอาศัยในความอุปการะของบ้านเด็กพระมหาไถ่ พัทยา เขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ปี พ.ศ.2544 จำนวน 80 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กเร่ร่อนจากกลุ่มประชากร จำนวน 18 คน ตามเกณฑ์ดังนี้
 - 2.1 อายุระหว่าง 10-15 ปี
 - 2.2 ที่พักอาศัยในบ้านเด็กพระมหาไถ่พัทยา มาไม่น้อยกว่า 1 เดือน
 - 2.3 สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการทดลองได้ตลอดช่วงเวลา
 - 2.4 สามารถเข้าร่วมกิจกรรมการทดลองได้ตลอดช่วงเวลา
 แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 - 3.1 โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง
 - 3.2 โปรแกรมการฝึกทักษะชีวิต
 - 3.3 แบบประเมินทักษะชีวิต
4. ขั้นตอนการทดลอง แบ่งเป็น 4 ระยะ คือ
 - 4.1 ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบประเมินทักษะชีวิตให้เด็กเร่ร่อนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 18 คน ตอบแบบประเมินทักษะชีวิต หากเด็กคนใดอ่านหนังสือไม่ได้ ผู้วิจัยก็จะอ่านคำถามให้ฟังแล้วให้เด็กตอบ คัดเลือกเด็กเร่ร่อนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่ายเพื่อเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน
 - 4.2 ระยะทดลอง
 - 4.2.1 ผู้วิจัยให้คำปรึกษาแก่เด็กเร่ร่อนตามทฤษฎีการให้คำปรึกษาตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงแก่กลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 6 คน เริ่มตั้งแต่วันที่ 1-15 ตุลาคม 2544 ครั้งละ 50 นาที และดำเนินการฝึกทักษะชีวิตตามโปรแกรมฝึกทักษะชีวิตแก่กลุ่มทดลองที่ 2 เริ่มตั้งแต่วันที่ 2-16 ตุลาคม 2544 รวม 10 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที ส่วนเด็กเร่ร่อนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง และไม่ได้รับการฝึกทักษะชีวิต โดยให้ดำเนินกิจวัตรตามปกติเริ่มการทดลองตั้งแต่วันที่ 1-16 ตุลาคม 2544
 - 4.3 ระยะหลังการทดลอง เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยให้เด็กตอบแบบประเมินทักษะชีวิตชุดเดียวกับครั้งที่ใช้ครั้งแรก กลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงตอบแบบประเมินวันที่ 15 ตุลาคม 2544 กลุ่มที่ได้รับการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตตอบแบบประเมินในวันที่ 16 ตุลาคม 2544 และกลุ่มควบคุมในวันที่ 16 ตุลาคม 2544 เก็บคะแนนที่ได้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (post-test)

4.4 ระยะติดตามผล หลังการทดลอง 4 สัปดาห์ ผู้วิจัยให้เด็กบ้านเด็กพระมหาไถ่ พัทธา ทั้ง 3 กลุ่ม ตอบแบบประเมินทักษะชีวิตฉบับเดิมอีกครั้งในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2544 เพื่อติดตามผลการใช้ทักษะชีวิตแล้วเก็บเป็นคะแนนในระยะติดตามผล (follow up)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังการวิเคราะห์ข้อมูล ผลที่ได้ปรากฏดังนี้

1. เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการใช้โปรแกรมฝึกตามโปรแกรมทักษะชีวิต และกลุ่มควบคุมมีการพัฒนาทักษะชีวิตหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการใช้โปรแกรมฝึกทักษะชีวิต และกลุ่มควบคุมมีการพัฒนาทักษะชีวิตระยะติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง มีการพัฒนาทักษะชีวิตระยะหลังการทดลองกับระยะก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง มีการพัฒนาทักษะชีวิตระยะติดตามผลกับระยะก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง มีการพัฒนาทักษะชีวิตระยะหลังการทดลอง กับระยะติดตามผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
6. เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการฝึกทักษะชีวิตมีการพัฒนาทักษะชีวิตระยะหลังการทดลอง กับระยะก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
7. เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการฝึกตามโปรแกรมทักษะชีวิตมีการพัฒนาทักษะชีวิต มีการพัฒนาทักษะชีวิตระยะติดตามผลกับระยะก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
8. เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการฝึกตามโปรแกรมทักษะชีวิตมีการพัฒนาทักษะชีวิตระยะติดตามผลกับระยะหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อภิปรายตามสมมุติฐานดังนี้

1. คะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตในระยะหลังการทดลองของเด็กเร่ร่อนกลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง ($\bar{X} = 221.50$) เด็กเร่ร่อนกลุ่มที่ได้รับการฝึกตามโปรแกรมทักษะชีวิต ($\bar{X} = 219.50$) และกลุ่มควบคุม ($\bar{X} = 172.83$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ว่าเด็กเร่ร่อนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการฝึกตามโปรแกรมทักษะชีวิต และกลุ่มควบคุมมีการพัฒนาทักษะชีวิตหลังการทดลองแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ได้รับวิธีในการทดลองแตกต่างกัน กล่าวคือกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง ผู้วิจัยจัดโปรแกรมการให้คำปรึกษาเปิดโอกาสให้เด็กเร่ร่อนสำรวจและประเมินทักษะชีวิตของตนและตระหนักถึงผลเสียของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต้องแก้ไข โดยร่วมกันวางแผน โดยมีการให้สัญญาว่าจะปฏิบัติตามสัญญา มีการติดตามผล ทั้งนี้ทำให้เด็กเร่ร่อนมีการพัฒนาทักษะชีวิตของตนเองตามแผนที่กำหนด โดยผู้ให้คำปรึกษาจะไม่รับฟังข้อแก้ตัว แต่จะคอยให้กำลังใจให้สามารถปฏิบัติตาม เพื่อให้สามารถพัฒนาทักษะชีวิตตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสามารถทำให้เด็กเร่ร่อนได้เรียนรู้ เพื่อแก้ไข ปรับปรุงทักษะชีวิตให้พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของฮาร์ท (Hart, 1986, abstract) ได้ทำการศึกษาผลการใช้เทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงที่มีต่อพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนประถมศึกษาที่สภาพแวดล้อมต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงสามารถเพิ่มพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนได้ ดังที่พรประภา แก้ววักล่า (2534) ได้ศึกษาผลของการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงต่อการลดพฤติกรรมการเสพยา และเพิ่มความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ถูกคุมประพฤติที่อยู่ในระหว่างการคุมความประพฤติของฝ่ายคุมประพฤติประจำศาลอาญา ผลการวิจัยพบว่า ผู้ถูกคุมความประพฤติในกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการเสพยา烟น้อยลง และมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น และจันทร์เพ็ญ อินทร์ไชยา (2536) ได้ศึกษาผลของการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงต่อการลดความเครียดในขณะฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาในกลุ่มทดลองมีคะแนนความเครียดในด้านสุขภาพลดลง

ส่วนกลุ่มทดลองที่ 2 เป็นการใช้โปรแกรมทักษะชีวิต ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เน้นให้เด็กเร่ร่อนได้รับการเรียนรู้พื้นฐานต่าง ๆ ตามโปรแกรมที่กำหนดด้วยการมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทสมมติ และเสนอความคิดเห็นทั้งที่ตนเองเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทำให้เกิดความเข้าใจถึงแนวคิดและแบบอย่างที่ดีในการเรียนรู้ทักษะพื้นฐาน

ที่ใช้ในการปรับตัวและจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ไปใช้แก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับจินตนา สังจาร์รัตน์ (2540, หน้า 3) ที่กล่าวว่า การฝึกทักษะชีวิตเป็นวิธีหนึ่งที่จะเสริมสร้างให้เด็กรู้จักคิด และจัดการกับปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งจะไม่ทำให้เขาหลงระเหิรทำความผิดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ดังที่รัตน ดอกแก้ว (2539, หน้า 35) กล่าวว่า การสอนทักษะชีวิตเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถป้องกันการใช้สารเสพติด การสูบบุหรี่ การติดเชื่อเฮดส์ การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และการฆ่าตัวตาย และการศึกษาของบราย (Bray, 1996) ได้ศึกษาถึงยุทธวิธีการจัดการกับพฤติกรรมการหลบหนีออกจากบ้านของเยาวชน ซึ่งวิธีการดังกล่าวคือ การจัดโปรแกรมกลุ่มโดยการนำแนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิตมาสอนเยาวชนให้สามารถจัดการกับอารมณ์ และการควบคุมตนเอง ดังที่พาร์สัน (World Health Organization, 1993, p. 4) ได้วิจัยพบว่าการสอนทักษะชีวิตจะให้ผลอันมีประสิทธิภาพต่อการป้องกันพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

ส่วนเด็กเร่ร่อนกลุ่มควบคุมมีการพัฒนาทักษะชีวิตในระยะหลังการทดลองแตกต่างจากเด็กเร่ร่อนกลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาออกมาเป็นจริง เด็กเร่ร่อนกลุ่มที่ได้รับการฝึกตามโปรแกรมทักษะชีวิต เนื่องจากเด็กเร่ร่อนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต แต่ดำเนินกิจวัตรประจำวันไปตามปกติ ซึ่งในกิจวัตรประจำวันนั้น ๆ มีกิจกรรมที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตน้อยกว่าโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตที่จัดทำขึ้น จึงมีผลทำให้การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กเร่ร่อนกลุ่มควบคุมแตกต่างจากเด็กเร่ร่อนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงเด็กเร่ร่อนกลุ่มที่ได้รับการฝึกตามโปรแกรมทักษะชีวิต

จากเหตุผลและข้อมูลทางสถิติที่ได้กล่าวมาพอสรุปได้ว่า เด็กเร่ร่อนกลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง กลุ่มการใช้โปรแกรมทักษะชีวิตมีการพัฒนาทักษะชีวิตแตกต่างจากเด็กเร่ร่อนกลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลอง

2. คะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตของเด็กเร่ร่อนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง ($\bar{X} = 227.00$) เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการฝึกทักษะชีวิต ($\bar{X} = 225.50$) และกลุ่มควบคุม ($\bar{X} = 171.50$) มีการพัฒนาทักษะชีวิตระยะติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการฝึกทักษะชีวิตและกลุ่มควบคุมมีการพัฒนาทักษะชีวิตในระยะติดตามผลแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงทำให้เกิดความเข้าใจ เกิดการตระหนักรู้ มีศักยภาพและยังส่งผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตในระยะยาว ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลให้เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงมีการพัฒนาทักษะชีวิต ถึงแม้จะเว้นระยะไว้ 4 สัปดาห์ คะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตของเด็กเร่ร่อนกลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มก็ไม่ลดลง สอดคล้องกับงานวิจัย

ประวิณ สุทธิสง่า (2540, หน้า 92) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษากลุ่มและรายบุคคลแบบเผชิญความจริงที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงมีพฤติกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แตกต่างกันกับนักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลแบบเผชิญความจริงในระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนเด็กเร่ร่อนกลุ่มที่ได้รับการฝึกฝนตามโปรแกรมทักษะชีวิตมีวิธีการเรียนรู้โดยให้เด็กเป็นศูนย์กลางและฝึกด้วยตัวเอง ทั้งยังเรียนรู้เกี่ยวกับส่วนประกอบเบื้องต้นของทักษะชีวิตอย่างต่อเนื่อง ทำให้เด็กเร่ร่อนได้วิเคราะห์ประสบการณ์เรียนรู้ร่วมกัน โดยการแลกเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น สิ่งเหล่านี้จึงส่งผลให้เด็กเร่ร่อนกลุ่มที่ได้รับการฝึกทักษะชีวิตมีการพัฒนาทักษะชีวิต ถึงแม้จะเว้นระยะไว้ 4 สัปดาห์ คะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตของเด็กเร่ร่อนกลุ่มที่ได้รับการฝึกทักษะชีวิตจึงเพิ่ม ซึ่งตรงกับคำกล่าวของบุหงา วชิระศักดิ์มงคล (2526, หน้า 35) กล่าวว่า กิจกรรมใดที่สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการกระทำจะทำให้รู้จักวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เป็นผลให้บุคคลมีความเจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน นอกจากนี้เด็กเร่ร่อนยังมีโอกาสได้ใกล้ชิดและมองเห็นแง่มุมของพฤติกรรมบางอย่างที่เป็นตัวอย่างที่ดีและไม่ดี โดยการสังเกตพฤติกรรมและผลของการแสดงพฤติกรรมเหล่านั้น ทำให้เด็กเร่ร่อนนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในการปรับตัวเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ จนเกิดความชำนาญกลายเป็นทักษะหรือแนวทางในการปฏิบัติตนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2536, หน้า 124) ที่กล่าวว่ากระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมจากตัวแบบสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างพฤติกรรมของเด็กได้

ส่วนเด็กเร่ร่อนกลุ่มควบคุมนั้นปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ ไม่ได้เข้ารับการฝึกเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต เด็กเร่ร่อนกลุ่มควบคุมจึงได้รับวิธีการฝึกทักษะชีวิตน้อยกว่าเด็กเร่ร่อนที่ได้รับการฝึกตามโปรแกรมทักษะชีวิต

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าเด็กเร่ร่อนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการฝึกทักษะชีวิตและเด็กเร่ร่อนกลุ่มควบคุม มีการพัฒนาทักษะชีวิตในระยะติดตามผลแตกต่างกัน

3. คะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตของเด็กเร่ร่อนที่ได้รับการให้คำปรึกษาตามแนวจิตพิจารณาความเป็นจริงในระยะหลังการทดลอง ($\bar{X} = 221.50$) แตกต่างจากระยะก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 179.83$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 3 ที่ว่า เด็กเร่ร่อนที่ได้

รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง มีการพัฒนาทักษะชีวิตระยะหลังการทดลองกับระยะก่อนการทดลองแตกต่างกันทั้งนี้เพราะการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงเป็นวิธีที่ช่วยให้เด็กเร่ร่อนมีความรับผิดชอบในการแก้ปัญหา และมีทักษะในการคิดแก้ปัญหาโดยเผชิญความจริง เพื่อสนองความต้องการของตนเองให้เด็กเร่ร่อนยอมรับความสามารถของตนในการเรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เด็กเร่ร่อนได้มีโอกาสสำรวจความต้องการและประเมินตนเองเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวัน นอกจากนั้นเด็กเร่ร่อนยังได้ประเมินคุณค่าของการกระทำปัจจุบันของตนเอง พิจารณาผลที่ตามมาของการกระทำนั้น ซึ่งจะทำให้เด็กเร่ร่อนมองเห็นพฤติกรรมของตนเองชัดเจนขึ้น และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไข ตลอดจนวางแผนปฏิบัติเพื่อปรับพฤติกรรมใหม่ สอดคล้องกับกลาสเซอร์ และซุนิน (Glasser & Zunin, 1973 citing in-Osiponwand et al., 1980) ได้ศึกษาถึงผลของการปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงต่อการกระทำผิดซ้ำของเด็กหญิงที่มีปัญหา ผลการวิจัยพบว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงสามารถลดอัตราการกระทำผิดซ้ำในระยะหลังการทดลองได้ และภัทรสุตา ฮามยี่ไพบ (2539) ได้ศึกษาผลของการศึกษาแบบกลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงต่อกลวิธีการเผชิญปัญหาของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง มีคะแนนการเผชิญปัญหาที่สนับสนุนการแก้ปัญหาสูงขึ้นในระยะหลังการทดลอง และจากการศึกษาของพรทิพย์ อินทรโชติ (2536, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพบว่าภายหลังการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง นักเรียนมีพฤติกรรมรังแกเพื่อนลดลงในระยะหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเหตุผลดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงมีการพัฒนาทักษะชีวิตในระยะหลังการทดลองแตกต่างจากระยะก่อนการทดลอง

4. คะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตของเด็กเร่ร่อนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงในระยะติดตามผล ($\bar{X} = 227.00$) แตกต่างจากระยะก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 179.83$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 4 ที่ว่า เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง มีการพัฒนาทักษะชีวิตระยะติดตามผลกับระยะก่อนการทดลองแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากเด็กเร่ร่อนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง มีผลให้เด็กเร่ร่อนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง และที่สำคัญเด็กเร่ร่อนสามารถควบคุมตนเองได้ และภายใต้กระบวนการให้คำปรึกษาตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง ประสบการณ์ที่ได้จากกลุ่มทำให้เด็กเร่ร่อนเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน มีความอบอุ่นเป็นกันเอง ทำให้เด็กเร่ร่อนสามารถแสดงความคิดอย่างอิสระ

กล้าเปิดเผยตนเอง วางแผนเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองและสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนได้ในที่สุด ซึ่งเป็นผลให้มีความคงทนของพฤติกรรม แม้เวลาผ่านไป 4 สัปดาห์ หลังการทดลอง เมื่อเด็กเร่ร่อนทำแบบประเมินทักษะชีวิต ผลปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง จึงกล่าวได้ว่า การให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง สามารถพัฒนาทักษะชีวิตได้คงทนอยู่ถึงระยะติดตามผล

จากเหตุผลดังกล่าวสรุปได้ว่าเด็กเร่ร่อนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงมีการพัฒนาทักษะชีวิตในระยะติดตามผลแตกต่างจากระยะก่อนการทดลอง

5. คะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตของเด็กเร่ร่อนที่ได้รับการให้คำปรึกษาตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงในระยะหลังการทดลอง ($\bar{X} = 221.50$) ระยะติดตามผล ($\bar{X} = 227.00$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5 ที่ว่า เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการให้คำปรึกษาตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงมีการพัฒนาทักษะชีวิต ระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะ หลังจากที่เด็กเร่ร่อนได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงแล้วทำให้เด็กเร่ร่อนกำหนดแนวทางที่จะตอบสนองความต้องการของตนเอง มีการวางแผนตลอดจนการดำเนินการตามแผนนั้น คือ วิธีที่เด็กเร่ร่อนควบคุมชีวิตของตนเอง เพื่อให้เด็กเร่ร่อนสามารถนำตนเองได้ มีความรับผิดชอบ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปในทางที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของตนเอง โดยผู้ให้คำปรึกษาจะเป็นผู้สนับสนุนและให้กำลังใจ และช่วยให้เด็กเร่ร่อนไม่ล้มเลิกความตั้งใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง ซึ่งจากการวิจัยและดำเนินการให้คำปรึกษาตามโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงครั้งนี้ ผู้วิจัยให้ความสนใจเป็นพิเศษเพราะเด็กเร่ร่อนเป็นเด็กเร่ร่อนเป็นเด็กกลุ่มด้อยโอกาสที่ขาดการพัฒนาทักษะชีวิต ทำให้มีการพัฒนาทักษะชีวิตดีขึ้น ในระยะหลังการทดลองและเมื่อภายหลังที่เด็กเร่ร่อนดำเนินชีวิตประจำวันตามปกติ ได้นำเอากระบวนการต่างๆ ที่ได้รับจากการให้คำปรึกษาร่วมตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงไปใช้วิเคราะห์วิจารณ์ก่อนแสดงพฤติกรรมนั้นๆ จึงทำให้เด็กเร่ร่อนมีความคงทนในการพัฒนาทักษะชีวิตแม้เวลาจะผ่านไป 4 สัปดาห์หลังการทดลอง

จากเหตุผลดังกล่าวสรุปได้ว่า เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง มีการพัฒนาทักษะชีวิตในระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

6. คะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตของเด็กเร่ร่อนได้รับการฝึกทักษะชีวิตมีการพัฒนาทักษะชีวิตในระยะหลังการทดลอง ($\bar{X} = 219.50$) ระยะก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 192.83$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 6 ที่ว่าเด็กเร่ร่อนที่ได้รับ

การฝึกทักษะชีวิต มีการพัฒนาทักษะชีวิตระยะหลังทดลองกับระยะก่อนทดลองแตกต่างกัน จากผลการศึกษาแสดงว่า การฝึกทักษะชีวิตทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะชีวิตดีขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการฝึกทักษะชีวิตมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยให้เด็กเร่ร่อนนำประสบการณ์เดิมที่ได้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และจากการสังเกตพฤติกรรมที่บุคคลอื่นแสดงออกมา ตลอดจนผลที่เกิดจากการสังเกตพฤติกรรมนั้นมาใช้เป็นแนวทางในการคิด วิเคราะห์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จนเกิดความเข้าใจทำให้สามารถนำเอาการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ไปเป็นแบบอย่างและประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตนเองให้มีทักษะชีวิตที่ดี ดังเช่น กิจกรรมการตัดสินใจ เด็กเร่ร่อนแต่ละคนอาศัยประสบการณ์เดิมของตนเองคิดหาวิธีการตัดสินใจและร่วมกันพิจารณาเปรียบเทียบว่าแต่ละวิธีมีผลดีผลเสียต่อตนเองและผู้อื่นเพียงใด เพื่อจะได้นำผลที่ได้รับไปเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกกระทำ ซึ่งสอดคล้องกับ องค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 1993, pp. 4-5) ที่เสนอรูปแบบแนวคิดของบทบาททักษะชีวิตในฐานะเชื่อมโยงองค์ประกอบของความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมที่เหมาะสม จะช่วยป้องกันพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อชีวิตและสังคม ดังเช่น การศึกษาทดลองของจินตนา สัจจจาริรัตน์ (บทคัดย่อ) พบว่า การฝึกทักษะชีวิตในระยะหลังการทดลองมีผลทำให้ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดธาตุทอง สูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงกล่าวได้ว่าการฝึกทักษะชีวิตเป็นวิธีการที่จะช่วยให้เด็กเร่ร่อนพัฒนาทักษะชีวิตให้สูงขึ้นกว่าเดิมได้ เพราะการฝึกทักษะชีวิตเปิดโอกาสให้เด็กเร่ร่อนแสดงความคิดเห็นและนำประสบการณ์เดิมมาคิดวิเคราะห์ความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

จากเหตุผลดังกล่าวสรุปได้ว่า เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการฝึกทักษะชีวิตมีการพัฒนาทักษะชีวิตระยะหลังการทดลองกับระยะก่อนการทดลองแตกต่างกัน

7. คะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตของเด็กเร่ร่อนได้รับการฝึกทักษะชีวิตมีการพัฒนาทักษะชีวิตในระยะติดตามผล ($\bar{X} = 225.50$) ระยะก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 192.83$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 7 ที่ว่าเด็กเร่ร่อนที่ได้รับการฝึกตามโปรแกรมทักษะชีวิตมีการพัฒนาทักษะชีวิตระยะติดตามผลกับระยะก่อนการทดลองแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะเด็กเร่ร่อนในกลุ่มทดลองซึ่งได้รับการฝึกทักษะชีวิตสามารถพัฒนาทักษะได้อย่างต่อเนื่องแม้เวลาผ่านไป 4 สัปดาห์หลังการทดลอง อีกทั้งได้เรียนรู้องค์ประกอบพื้นฐานของทักษะชีวิตแล้วมีการฝึกให้เข้ากับสถานการณ์ทั่วไปและสถานการณ์เฉพาะ ส่งผลให้เด็กเร่ร่อนมีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคม ทำให้เด็กเร่ร่อนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากการตอบสนองของผู้อื่น เรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้อื่นและการตอบสนองต่อพฤติกรรม

กรรมนั้น เป็นผลให้สิ่งที่เรียนมีความหมาย เพราะเด็กเร่ร่อนได้รับแนวคิดและเรียนรู้ทางด้านเนื้อหา ตลอดจนสามารถจดจำได้อย่างแม่นยำและนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้จึงเกิดความชำนาญมีแนวทางในการปฏิบัติตนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับเขวพา เฉชะคุปต์ (2522, หน้า 229-230) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และมีอารมณ์ร่วมในสิ่งที่กระทำ จะทำให้เกิดแนวคิดและสามารถจดจำเนื้อหาได้นาน นอกจากนี้ยังช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างดีและกว้างขวาง ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการฝึกทักษะชีวิตเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้การเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ทั้งที่เป็นจริงและใกล้เคียงกับความเป็นจริง โดยอาศัยประสบการณ์เรียนรู้ทักษะพื้นฐานจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติตน

จากเหตุผลดังกล่าวสรุปได้ว่า เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการฝึกทักษะชีวิตมีการพัฒนาทักษะชีวิตในระยะติดตามผลกับระยะก่อนการทดลองแตกต่างกัน

8. คะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิต เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการฝึกทักษะชีวิต มีการพัฒนาทักษะชีวิต ระยะติดตามผล ($\bar{X} = 225.50$) กับระยะหลังการทดลอง ($\bar{X} = 219.50$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 8 ที่ว่าเด็กเร่ร่อนที่ได้รับการฝึกตามโปรแกรมทักษะชีวิตมีการพัฒนาทักษะชีวิตระยะติดตามผลกับระยะหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากการที่เด็กเร่ร่อนได้รับการฝึกตามโปรแกรมทักษะชีวิตมีการกำหนดสถานการณ์ต่าง ๆ ในการฝึกทักษะชีวิตทำให้เด็กเร่ร่อนได้มีโอกาสพัฒนาทักษะพื้นฐาน 10 ทักษะ โดยการเรียนรู้ที่จะเผชิญกับสถานการณ์ที่กำหนดได้ฝึกคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น ตลอดจนรู้จักหลีกเลี่ยงและจัดการกับอารมณ์และความเครียดที่อาจนำไปสู่การแก้ปัญหาและตัดสินใจอย่างไม่ต้องเป็นผลให้เด็กเร่ร่อนมีการพัฒนาทักษะชีวิตในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลได้ไว้ซึ่งสอดคล้องกับผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2535, หน้า 21) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้วิธีการที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จบุคคลมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นสูงขึ้นขณะเดียวกันวิธีการใดที่จะนำไปสู่ความล้มเหลวบุคคลก็มีแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมลดลง นั้นหมายความว่า เมื่อเด็กเร่ร่อนที่ได้รับการฝึกตามโปรแกรมทักษะชีวิตได้เรียนรู้กิจกรรมต่าง ๆ แล้ว สามารถพิจารณาได้ว่าการกระทำใดที่ควรจะนำมาประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้ตนเองอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ก็จะคงการกระทำนั้นๆ ไว้ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การฝึกทักษะชีวิตเป็นการฝึกให้เด็กเร่ร่อนเผชิญกับปัญหา รู้จักสังเกตวิธีการแก้ปัญหา โดยการเรียนรู้จากกิจกรรม การสังเกตพฤติกรรมและผลของการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ

จากเหตุผลดังกล่าวสรุปว่า เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการฝึกทักษะชีวิตมีการพัฒนาทักษะชีวิตในระยะติดตามผลกับระยะหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง และโปรแกรมฝึกทักษะชีวิต สามารถพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กเร่ร่อน บ้านเด็กเร่ร่อนพระมหาไถ่ให้สูงขึ้นได้ ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กเร่ร่อน ได้นำเอาโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงและโปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตมาใช้กับเด็กเร่ร่อน เพื่อพัฒนาทักษะ และนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับไปปรับปรุงและแก้ไขพฤติกรรมของตนเองจนกลายเป็นนิสัยและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย ควรทดลองใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง และการใช้โปรแกรมฝึกทักษะชีวิตในกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น เด็กถูกทารุณกรรม เด็กในสถานพินิจ